

Prof. UW dr hab. Stanisław Sulowski
Instytut Nauk Politycznych
Uniwersytet Warszawski

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Mariusza Olechnowicza
promotor: prof. dr hab. Kuba Jałoszyński,
promotor pomocniczy: dr inż. Jarosław Stelmach

Problematyka terroryzmu stanowi nowe zagadnienie dla wielu dyscyplin naukowych. Nie jest to oczywiście zagadnienie całkowicie nowe, ale potrzebne jest tutaj nowe podejście badawcze. W literaturze przedmiotu namnożyło się kategorii pojęciowych, którymi uczeni opisują i próbują wyjaśniać ten fenomen najnowszych czasów. Problematyka ta jest bardzo częstym tematem różnego rodzaju prac naukowych z zakresu nauk społecznych. Można mówić nawet o nadmiarze literatury na ten temat, ale wartościowych publikacji o czysto naukowym charakterze jest nie wiele. Temat rozprawy doktorskiej pana mgr Mariusza Olechnowicza, *Kontrterroryzm w polityce bezpieczeństwa antyterrorystycznego Rzeczypospolitej Polskiej*, stanowi ważne zagadnienie zarówno w sensie teoretycznym, jak też praktycznym. Już samo podjęcie się tak sformułowanego tematu, w którym mamy dwa aspekty, dwa pojęcia łączące się i wyjaśniające szerzej zjawisko terroryzmu, stanowi wartość dodaną. Z tego też względu uważam, że wybór tematu oraz treść rozprawy zdecydowanie mieszczą się w kanonie rozpraw z zakresu nauk o polityce, a także nauk o bezpieczeństwie.

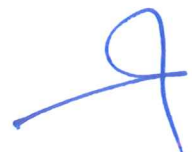
1. Stwierdzam, że dysertacja została przygotowana na zadawalającym poziomie merytorycznym. Mam jednak uwagę co do struktury opracowania. W tytule dysertacji Autor zapowiada, że będzie zajmował się kontrterroryzmem w polityce bezpieczeństwa antyterrorystycznego określonego państwa, w tym przypadku chodzi o Polskę. Trzy rozdziały w rozprawie są jednak poświęcone działaniom i organizacjom antyterrorystycznym i kontrterrorystycznym, a nie kontrterroryzmowi w polityce bezpieczeństwa. Pojęcie polityki bezpieczeństwa antyterrorystycznego Polski zeszło na drugi plan, a szkoda, bo to przecież ma być i jest rozprawa o charakterze politologicznym. Z tego względu uważam, że układ rozprawy nie jest logiczny i spójny. Rozprawa składa się ze *Wstępu*, 4 *rozdziałów*, *Zakończenia* oraz *Bibliografii*. Rozprawa ma 320 stron, z czego 302 stron stanowi tekst autorski. Rozdziały mają rozbudowaną strukturę, która jest wewnętrznie spójna i symetryczna.
2. Od strony formalnej rozprawa wygląda bardzo korzystnie. Autor wykazuje sporą wiedzę na temat i duże kompetencje interpretacyjne. Argumentacje swoje opiera bowiem na zdobytej wiedzy naukowej z zakresu nauk o polityce i nauk o bezpieczeństwie oraz na doświadczeniu praktycznym. Na tej podstawie stara się umiejętnie analizować poszczególne fakty i zdarzenia oraz dokonywać ocen i formułować praktyczne wnioski na przyszłość, co stanowi niewątpliwie bardzo ważny walor rozprawy. Każdy z rozdziałów zakończony jest wnioskami praktycznymi, a ostatni rozdział jest w całości poświęcony propozycji nowej organizacji działań kontrterrorystycznych w Polsce. Język opracowania jest na dostateczny poziomie, wiele jest sformułowań popularno-naukowych i publicystycznych, np. (*Filozofia*

takiej organizacji działać w państwie jest dobrym kierunkiem...)

Nieliczne są uchybienia interpunkcyjne. Korzystanie z naukowej literatury przedmiotu, dokumentów oraz innych materiałów zostały opanowane przez Autora w zadawalającym stopniu. Chociaż należy wytknąć Autorowi, że niekiedy cytuje dzieła z drugiej ręki, co jest niepotrzebne, gdyż są one dostępne. Autor uwzględnił podstawowy dorobek naukowy w tym zakresie, chociaż brakuje mi szerszej krytycznej analizy tego dorobku. Sporządzona bibliografia ma niestandardową strukturę. Zazwyczaj unikamy enumeratywnego wyliczania pozycji zawartych w bibliografii, a źródła podajemy na początku. W rozprawie mamy zamieszczone różnego rodzaju wykresy i szkoda, że Autor w spisie treści nie zamieści o nich informacji.

3. Autor dokładnie określił przedmiot, cel rozprawy, postawił hipotezę i do niej sformułował szczegółowe pytania badawcze oraz omówił metody badawcze. Na stronie 9 czytamy, że problemem badawczym niniejszej dysertacji sformułowanym w formie pytania jest: Jakie są możliwości poprawy zdolności reakcji kontrterrorystycznej Rzeczypospolitej Polskiej w jej polityce bezpieczeństwa? Następnie dokonał rozbicia problemu badawczego na problemy szczegółowe, które zostały omówione kolejno w rozdziałach rozprawy. Z kolei główna hipoteza dysertacji została sformułowana w zdaniu oznajmującym, że „Zdolność państwa do fizycznych reakcji na zdarzenia o charakterze terrorystycznym można poprawić wprowadzając rozwiązania organizacyjno-prawne, adekwatne do zmieniających się zagrożeń.” Tak sformułowanej hipotezie głównej odpowiadają hipotezy cząstkowe, które w zasadzie czytelnikowi rozjaśniają całe zamierzenie badawcze Autora.

4. Pewne uwagi mam co do omówienia metod badawczych zastosowanych w rozprawie. Autor rozprawy przyznaje się do szerokiego wykorzystania różnych metod i technik badawczych, a szczególnie podkreśla rolę i znaczenie obserwacji biernej i uczestniczącej. Mam wątpliwość co do metody o nazwie wnioskowanie, analiza, synteza oraz literaturoznawstwo porównawcze. Oczywiście w podziale nauk rozróżniamy generalny podział na nauki indukcyjne i dedukcyjne, ale wnioskowanie jako odrębna metoda budzi pewne wątpliwości.
5. Pozytywnie należy ocenić wzbogacenie rozprawy w liczne wykresy. To jest bardzo przydatne dla ogólnej orientacji w przedmiocie badań, a także propozycji praktycznych rozwiązań zaproponowanych przez Autora rozprawy.
6. W pierwszym rozdziale Autor ukazuje współczesne zagrożenia bezpieczeństwa państwa. Moim zdaniem zbyt szeroko i opisowo. Najważniejszą częścią tego rozdziału jest analiza terroryzmu współczesnego jako zjawiska, które musi spotkać się z przeciwną reakcją ze strony państwa, a mianowicie reakcją antyterrorystyczną. Wyciągnięte wnioski pod koniec rozdziału nie bardzo korespondują z treścią rozdziału w jego części dotyczącej terroryzmu.
7. W rozdziale drugim Autor porusza w zasadzie dwa zagadnienia walki z terroryzmem i zagadnienie przeciwdziałania terroryzmowi. Te dwa aspekty trochę mieszają się w treści drugiego rozdziału. Wyróżnione płaszczyzny walki i przeciwdziałania nie wyczerpują całego spektrum. Z pewnością można mówić tutaj o płaszczyźnie społecznej, medialnej, ekonomicznej i wielu innych. Typologia tych płaszczyzn nie jest

wyczerpująca i w moim przekonaniu uproszczona, a miejscami niejasna z tego względu, iż działania wewnętrzpaństwowe mieszają się z działaniami o charakterze międzynarodowym.

8. Na uwagę zasługuje rozdział trzeci, którego treść wnosi wartość dodaną do badań naukowych w tym zakresie. Podział działań na defensywne i ofensywne jest jak najbardziej zasadny. Wyróżnione zadania w zakresie zwalczania terroryzmu, do których Autor zalicza działania: ochronne, zapobiegawcze, reagowanie i ściganie jest dobrym przykładem wyjaśniania całokształtu działań podejmowanych przez państwa w obliczu zagrożeń terrorystycznych. Wnioski sformułowane pod koniec tego rozdziału są logiczną konsekwencją analizy procedur, instytucji, norm w tym zakresie.

9. Rozdział czwarty jest także walorem rozprawy. Ma on charakter wniosków *de lege ferenda*, ale mają one charakter ujęcia systemowego. Autor wyraźnie to podkreśla pisząc na stronie 283, że „...polityka państwa w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi winna opierać się na podejściu systemowym..”. Rozdział wartościowy, ale odwróciłbym kolejność podrozdziałów. W moim przekonaniu należało rozpocząć od uwarunkowań prawnych, następnie przejść do spraw organizacyjnych i na końcu do zagadnień współdziałania. Ta ostatnia kwestia jest zmorą w funkcjonowaniu całego systemu administracji współczesnych państw. Mnożą się instytucje a mechanizmy współdziałania między nimi są mało precyzyjne.

10. Konkluzja

Biorąc pod uwagę całokształt przedłożonej rozprawy stwierdzam, że Autor podjął się ambitnego zadania badawczego. Temat rozprawy jest

ze względu na wzrost zagrożeń terrorystycznych w świecie niezwykle aktualny. Na podkreślenie zasługuje także duża oryginalność i samodzielność w warstwie poznawczej i interpretacyjnej. Autor wykazuje sporą umiejętność w krytycznym przedstawianiu faktów, ma zdolność do formułowania ocen i wniosków o charakterze praktycznym. Chcę wyraźnie podkreślić, że Autor wykazał się sporą wiedzą przy analizie złożonego zjawiska jakim są niewątpliwie zagrożenie zwalczania i przeciwdziałania terroryzmowi.

Stwierdzam zatem, że recenzowana rozprawa doktorska Pana mgr Mariusza Olechnowicza pod tytułem *Kontrterrorizm w polityce bezpieczeństwa antyterrorystycznego Rzeczypospolitej Polskiej* spełnia kryteria stawiane przed pracami doktorskimi w *ustawie o stopniach i tytułach naukowych z 14 marca 2003 roku z późniejszymi zmianami*. W związku z powyższym wnoszę o jej przyjęcie i wnioskuję o dopuszczenie jej do dalszych stadiów przewodu doktorskiego przed Radą Naukową Instytutu Studiów Politycznych PAN.

Warszawa, 31. 07. 2016

Stanisław Sulowski

